REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Za vse enako dostopna hrana kot osnovna človekova pravica – stičišča iskanja viškov hrane

Veliki jesenski živilski seminar, GZS

mag. Saša Dragar Milanovič
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano , Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo

Ljubljana, 12.11. 2015

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Vsebina

- Svetovne in naše potrebe po hrani ter premagovanje lakote
- Ravnanje z viški hrane v Republiki Sloveniji
  - Dosedanje izkušnje razdeljevanja hrane in živil med trgovskimi centri, živilsko predelovalno industrijo in humanitarnimi organizacijami;
  - Kako reševati viške hrane;
  - Sklep Vlade o razdeljevanju viškov že pripravljene hrane iz kuhinj javnih zavodov humanitarnim organizacijam za socialno šibke skupine prebivalstva;
  - Kontaktna točka pri povezovanju resornih ministrstev s humanitarnimi organizacijami;
- Cilji in zaključki humanitarnih akcij pri ravnanju z viški hrane

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Svetovne potrebe po hrani in premagovanje lakote

- po podatkih FAO bo potrebno do leta 2050 za 9 milijard človeštva proizvesti 60 % več hrane kot jo proizvedemo danes;
- 800 milijonov ljudi trpi lakoto vsak dan;
- na svetovni ravni se izgubi ena tretjina vse hrane, ki se proizvede za potrebe ljudi;
- zavržki in izgube hrane znašajo 1,3 milijarde ton na leto v skupni vrednosti 400 milijard USD;
- zaradi odpadne hrane se na letni ravni proizvede kar 7 % vseh toplogrednih plinov ali 3,3 milijarde ton;
- Ukrepi za zmanjševanje izgub in zavržkov hrane, Ničelna lakota in Ničelne izgube s hrano (FAO, WFP, UNEP, IFAD);

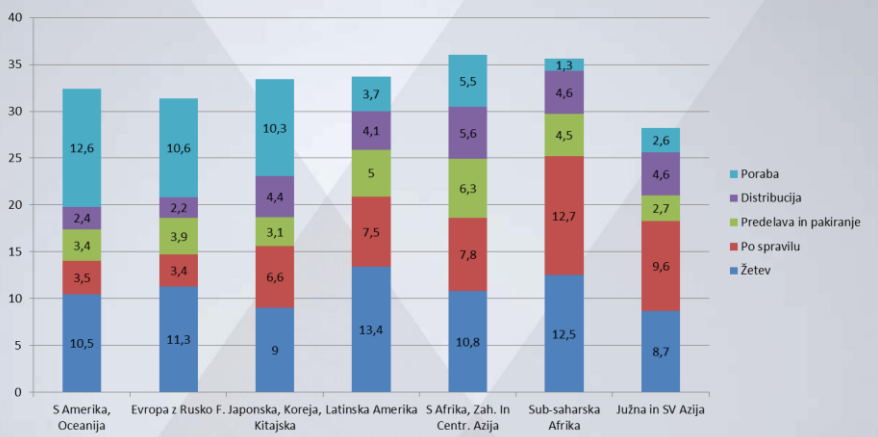
REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Svetovne potrebe po hrani in premagovanje lakote

- Globalna konferenca v Haagu NIČ VEČ ZAVRŽKOV HRANE od 16. – 19. 6. 2015 je skušala nakazati rešitve pri premagovanju lakote in zmanjševanju izgub in zavržkov hrane:
  - informacijska osveščenost in zbiranje podatkov (harmonizacija in standardi, ocene ogroženosti, prenos znanja in podatkov);
  - ukrepi na strateški ravni, zakonodajni okvir, ki bo olajšal delovanje deležnikov v prehranski verigi, vključitev vrhunskih partnerjev privatnega in javnega sektorja ter vlad pri implementaciji mednarodnih in EU tržnih standardov;
  - primeri dobrih praks s praktičnimi rešitvami, tehnične inovacije pri spravilu pridelkov v državah v razvoju, izboljšanje infrastrukture za skladišča in distribucijske centre, etični kodeksi trgovine, ozaveščanje gospodinjstev v razvitih državah na koncu prehranske verige; trgovinski sporazumi in partnerstva; fleksibilnost pri vizualnih parametrih kakovosti manjvrednega sadja in zelenjave; prehrana v javnih zavodih ministrstev kot je en dan v tednu brez mesa – primer NL;

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Vir: Trajnostno ravnanje s hrano, izgube in zavržki hrane, poročilo ekspertov o prehranski varnosti Mednarodnemu odboru za prehransko varnost (CWFS), Rim 2014

- **Uresničevanje zavez haaške konference je bil Prvi mednarodni kongres o zmanjševanju izgub hrane po žetvi, Rim, Italija, 4. - 7. oktober 2015 (FAO, SB, ZDA, BRIC)**

Svetovne potrebe po hrani in premagovanje lakote

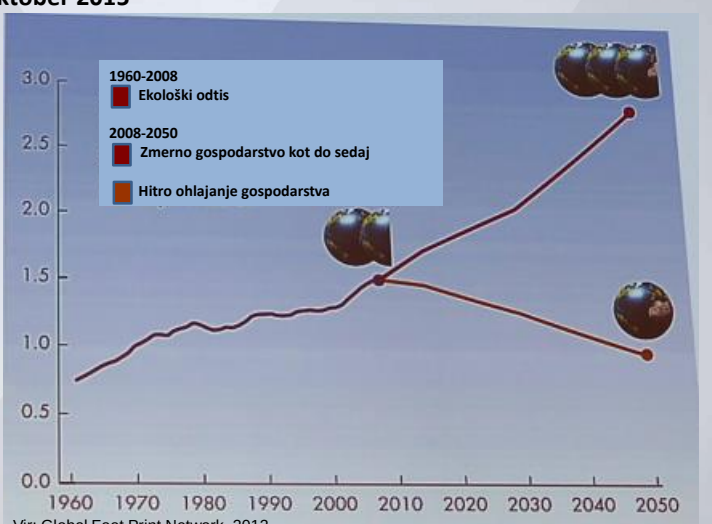
REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

- **Globalna konferenca v Milanu, „Borba proti zavržkom hrane, nahranimo planet“, 15. oktober 2015**

Danes človeštvo uporablja ekvivalent **1,5 planeta zemlje**

Zmerni scenariji ZN napovedujejo ob dosedanjih trendih rasti prebivalstva in potrošnje, da bomo **do leta 2030 potrebovali ekvivalent dveh planetov zemlje.**

Imamo samo eno zemljo!

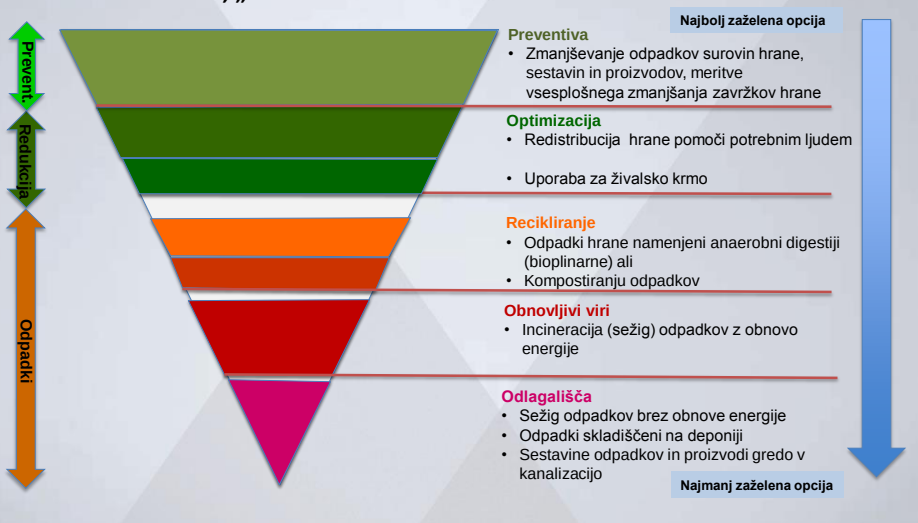

Vir: Global Foot Print Network, 2012

Svetovne potrebe po hrani in premagovanje lakote

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

- **Mednarodna konferenca o krožnem gospodarstvu, Brdo pri Kranju, 3. november 2015, „**PREPREČEVANJE ZAVRŽKOV HRANE IN UPRAVLJANJE Z VIRI“

Vir: UNEP/Razmisli-Jej-Prihrani, FAO, WRAP, 2014

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Ravnanje z viški hrane v Republiki Sloveniji

Dosedanje izkušnje razdeljevanja hrane

- Sklep o ustanovitvi projektne delovne skupine za usklajeno delovanje pristojnih državnih organov pri koordinaciji delovanja humanitarnih organizacij, ki sta ga izdala ministra mag. Dejan Židan in dr. Anja Kopač Mrak; kontaktna točka je IRSKGLR;
- Namen srečanj humanitarnih organizacij Karitasa, Rdečega križa Slovenije, Lions Kluba, Slovenske filantropije, Zavoda Pod strehco s trgovskimi družbami, ki donirajo in različnih državnih organov;
- Vsi tisti trgovci, ki so se odločili za doniranje živil (Mercator, Špar, Tuš, Hofer, Lidl...), svojo gospodarsko dejavnost opravljajo tudi v javno korist;

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Dosedanje izkušnje razdeljevanja hrane

- Varstvo človekove osebnosti in dostojanstva je zapisana v 21. členu Ustave Republike Slovenije;
- Upoštevati moramo številne vidike: *moralno - etični vi*dik družbe je zavedati se in reševati probleme revščine; *socialni vi*dik akcije je zmanjšati revščino in predvsem lakoto pri socialno šibkih; *etični vidik* – ne zavrzi hrane, kupuj kolikor lahko porabiš; *humani vid*ik je organizirati mrežo humanitarnih organizacij za pomoč pri reševanju problema revščine; *ekonomski vidik* je zmanjševati izgube in odpadke hrane v prehranski verigi; *okoljski vidik* je zmanjševati obremenitve okolja z odpadki kamor sodi tudi zavržena hrana;
- Po podatkih okoljskih organizacij EU izvira kar polovica pripravljene hrane, ki konča kot odpadek, iz individualnih gospodinjstev razvitih držav;
- Pri nas vsako leto zavržemo 150.000 ton hrane oziroma se v Republiki Sloveniji na letni ravni zavrže od 75 – 82 kg hrane na prebivalca; tretjina pridelane hrane nikoli ne pride do naših krožnikov;
- Rezultati: viški hrane, ki se jim v trgovinah izteka rok uporabe humanitarne organizacije uspešno razdeljujejo socialno šibkim prebivalcem, zmanjšujejo se tudi zavržki hrane in sicer jih je 12 % manj kot pred štirimi leti;

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Kako reševati viške hrane

1. Ljudje še vedno ne razumejo pomena
   - porabiti do
   - uporabno najmanj do
2. Zavržena hrana je strošek
3. Člani gospodinjstva imajo občutek krivde, da se hrana zavrže
4. Pametno nakupovanje
   - z listkom s seznamom živil, ki jih potrebujemo;
   - Kupujmo le potrebne količine
5. Pravilno skladiščenje in hlajenje živil
6. Ponovna predelava hrane, ki ostane
7. Vzgoja mladih v vrtcih in šolah o odnosu do hrane (tako kot npr. ločevanje odpadkov)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Ravnanje z viški hrane v Republiki Sloveniji

Sklep Vlade o razdeljevanju viškov že pripravljene hrane javnih zavodov humanitarnim organizacijam (HO)

- Vlada je v 2. fazi na podlagi predhodnih uspehov sprejela odločitev, da je potrebno že pripravljeno in neporabljeno hrano iz javnih zavodov s pomočjo humanitarnih organizacij prenesti socialno šibkim skupinam prebivalcev;
- Koordinacijo med ministrstvi z javnimi zavodi, kuhinjami in humanitarnimi organizacijami, za ugotavljanje viškov že pripravljene hrane je prevzel IRSKGLR;
- Ker gre za segment hitro pokvarljive hrane, še posebej pri ravnanju in transportu, je potrebno upoštevati minimalne tehnične pogoje in roke v predpisih, ki veljajo za hladno in toplo verigo;
- Zato so v pripravi smernice za ravnanje z viški hrane za upoštevanje predpisane in regulirane varnosti pri živilih, s katerimi bomo olajšali pravilno ravnanje z viški hrane; za pripravo smernic se je določila skupina profesorjev živilske tehnologije ob strokovni podpori Uprave za varno hrano – priprava smernic je v teku;
- Nadzor varnosti živil izvajajo inšpektorji uprave za varno hrano na MKGP;

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Sklep Vlade o razdeljevanju viškov že pripravljene hrane javnih zavodov humanitarnim organizacijam (HO)

- Ministrstvo za kmetijstvo, Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo je pozvalo vse resorje, ki razpolagajo z javnimi kuhinjami v šolah, vrtcih, vojašnicah, bolnišnicah, domovih za ostarele in policiji, da svoje presežke ponudijo humanitarnim organizacijam;
- Pripravljen je predlog razdelitve viškov že pripravljene hrane med HO po vsej Sloveniji glede na količine pripravljenih dnevnih obrokov in kraj razdeljevanja;
- Določene kuhinje javnih zavodov bi lahko celo povečale število dnevnih obrokov za razdeljevanje viškov hrane socialno ogroženim prebivalcem;
- Humanitarne organizacije izpolnjujejo vse pogoje kot nosilci živilske dejavnosti s hrano;

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Cilji in zaključki humanitarnih akcij pri ravnanju z viški hrane

1. Potrebno je zagotavljati prehransko varnost in dostopnost hrane za vse ljudi, z dobrim upravljanjem s presežki hrane in s pomočjo humanitarnih akcij za socialno šibke prebivalce;
2. Posebna skrb je namenjena zmanjševanju odpadkov hrane, ki konča v smeteh;
3. Ozaveščati je potrebno potrošnike, ki naj bodo pozorni pri nakupovanju hrane in zavržkih v gospodinjstvih; vzpostaviti je potrebno stik z Zvezo potrošnikov s pobudo o ozaveščanju končnih potrošnikov živil;
4. Še naprej je potrebno graditi mrežo humanitarnih organizacij, jih usposabljati in opremljati; razpis javnih del za prostovoljce znotraj HO;
5. Zato je potrebno zagotoviti sistemsko financiranje humanitarnih organizacij s strani države za tehnično opremo in logistiko;
6. Tudi država se zaveda pomena prehranske varnosti ter še posebej socialnega in moralno etičnega vidika pri pomoči potrebnih;

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Cilji in zaključki humanitarnih akcij pri ravnanju z viški hrane

7. Zagotoviti je potrebno davčne olajšave za donatorje živil – predlog
   - na EU ravni je možnost dana
   - primeri nekaterih držav članic (Francija, Hrvaška, Nizozemska, ki delajo na tem projektu)
8. Po do sedaj zbranih podatkih bi lahko dnevno razdelili do 300 obrokov hrane iz kuhinj javnih zavodov za socialno ogrožene ljudi v RS;
9. Z začetim projektom Vlade je potrebno nadaljevati z veliko mero optimizma;
10. Graditi je potrebno na prostovoljstvu, vendar ga ne izčrpati;

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Hvala za pozornost!

